

LIFE IP NATUREMAN

LIFE16 IPE/DK/006

N30-11

Mulighedskatalog

Foto: Viborg Kommune

VIBORG
KOMMUNE

November 2021

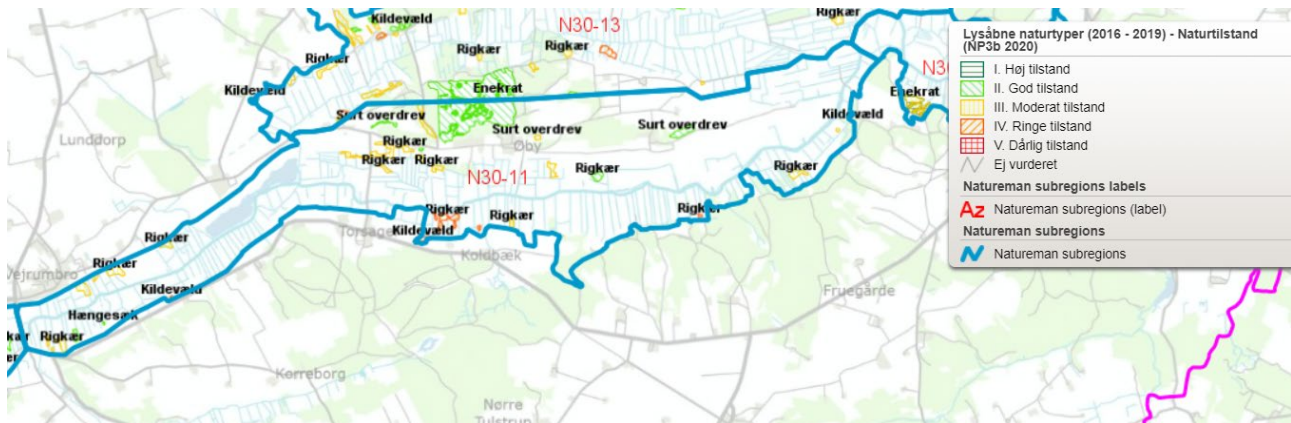
Indhold

1. Overblik.....	3
2. Indledning.....	4
3. Yderligere forundersøgelser	6
4. Komplementære projekter.....	7
5. Muligheder i området.....	9
Spot 1:.....	9
Spot 2:.....	12
Spot 3:.....	13
Spot 4:.....	15
Spot 5.....	17
6. Tidsplan.....	18

Oplysninger i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning. EU Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

Planen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger der allerede er indeholdt i de miljøvurderede Natura 2000-planer og statens vandområdeplaner. Da planen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, har Viborg Kommune truffet afgørelse om, at der ikke er behov for en ny miljøvurdering.

1. Overblik

Billede 1 Oversigtskort for subregion N30-11 Nørreå midt, der er markeret med en blå streg. Habitatnaturtyperne kildevæld, rigkær og surt overdrev er markeret med skraveringer og farverne indikerer deres økologiske tilstand i perioden 2016-2019.

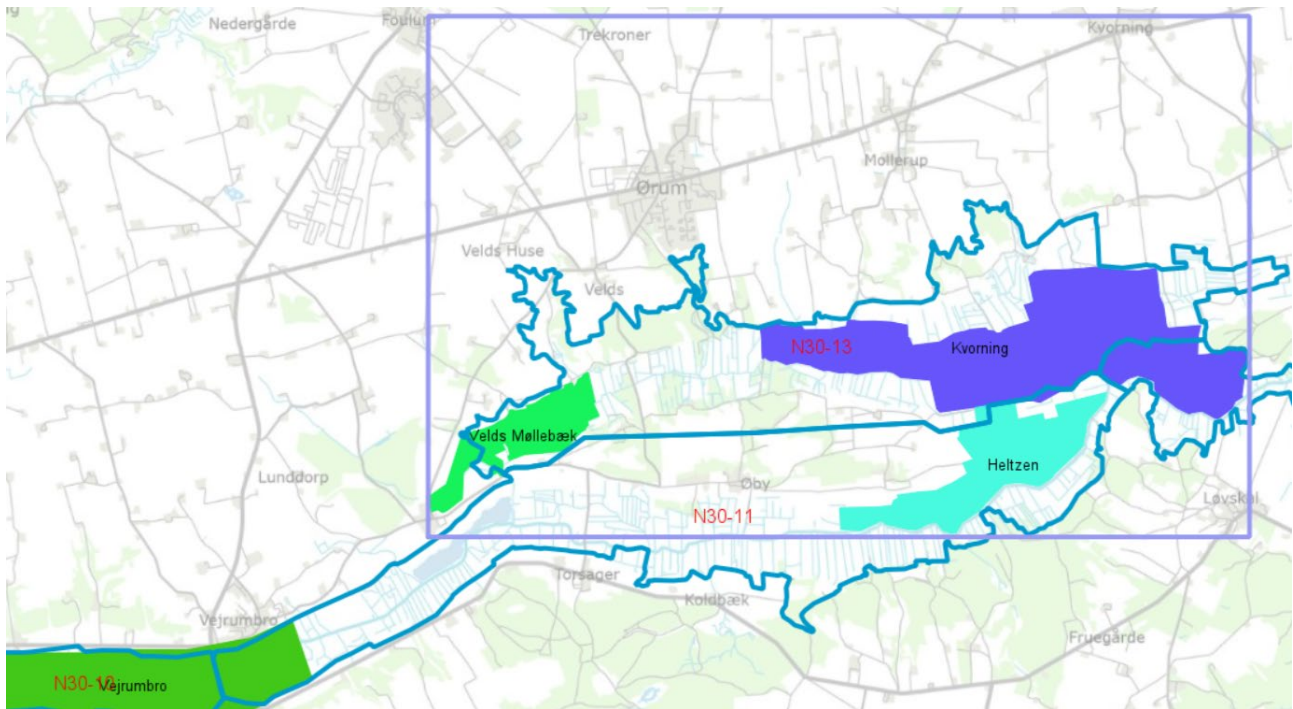
Den midterste del af Nørreådalens betegnes som subregion N30-11 og går fra Vejrumbro i vest til Løvskal i øst (se billede 1). Subregionen breder sig mest på den nordlige side af Nørreå til Ø Bakker og er smallere langs med vandløbet på sydsiden.

I visionsrapporten for subregionen er der nævnt de mange små områder med habitatnaturtyperne rigkær, kildevæld og surt overdrev, der er spredt i subregionen. Den økologiske tilstand for habitatnaturtyperne er moderat til ringe, hvilket primært skyldes manglende pleje, hvorfor der er sket en tilgroning, der truer naturtyperne. Der er en nedadgående tendens for naturtypernes tilstand, hvilket skal undersøges nærmere og standses. Tilstanden på naturtyperne skal derved som minimum bibeholdes, men helst forbedres. Der skal undersøges hvilke tiltag der kan være med til at fremme disse procedurer.

Visionen er at få de mindre arealer bundet bedre sammen til større enheder, så det kan gøres attraktivt for lodsejerne at pleje arealerne med afgræsning. Ved at etablere større sammenhængende arealer vil der skabes både tørre og våde områder indenfor afgræsningsarealet, hvilket giver dyrene mulighed for at søge til tørt leje efter behov. De få områder med surt overdrev skal have fokus med henblik på at bibeholde eller forbedre deres tilstand og udbrede naturtypen til et større areal.

Der foreligger både en regional samt en national landskabsstrategi, som skal i spil i forhold til de interesser, der er blandt deltagende lodsejere. Derudover er der udført et lavbundsprojekt i den østlige del af området og planlagt et lavbundsprojekt i den vestlige del af området. Vandprojekterne kan forbedre hydrologien for kildevæld og rigkær og samtidig gøre ekstensiveringen af arealerne rentabelt for lodsejerne.

I forhold til registreringer af artsfund forbundet med naturtyperne rigkær, kildevæld og surt overdrev, bliver der i visionsrapporten opfordret til en opdatering af artsfundene i området, da artregistreringerne ligger tilbage fra før 2001. Arealerne er besigtiget af konsulent og er tilgængelig på Danmarks Miljøportal fra december 2021.

Billede 3. Kerneområdet afgrænser hvor der gennemføres jordfordeling. Øvrige markerede områder viser lavbundsprojekter og vådområder der er gennemførte og under realisering.

Der er i den lokale landskabsstrategi opstillet 5 konkrete mål for Nørreådalens landskab omkring Ø:

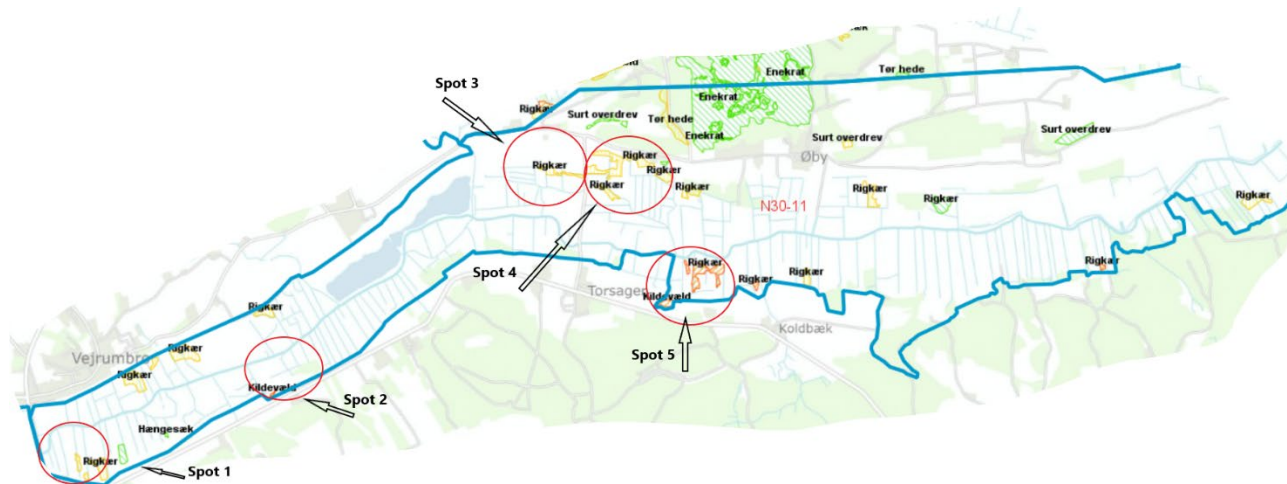
1. Landskabet skal fremtræde som et åbent landskab, med en mosaik af vådområder, ekstensive græsarealer og bevoksninger i bunden af ådalen og med skov, marker og græsarealer langs med siderne.
2. Landskabet skal indeholde og udvikle levesteder for plante- og dyrelivet.
3. Tilbyde et bredt snit af oplevelser for friluftsfolk og samtidig kunne rumme jagt, jordbrug og hverdagslivet.
4. Der skal forvaltes således at der findes en balance mellem våde og tørre arealer. Dette med henblik på at ådalen både skal kunne bidrage til at reducere drivhusgas og kvælstofudledningen, men også stadig kan anvendes til afgræsning.
5. Samarbejde mellem lodsejere, lokalsamfund, kommune og andre interessenter skal forvaltes og formidles.

Der er ud fra disse mål formuleret prioriterede projektforslag. Af de højest prioriterede forslag for området er større sammenhængende græsningsarealer. Dette forventes at kunne ske via aftaler med lodsejere og gennem en jordfordeling.

I forhold til friluftsliv ønskes der etablering af et netværk af stier (både vandre og cykelstier) ud fra det eksisterende stisystem. Derudover ønskes der stier over ådalen og der skal laves kano-ophalingspladser. Der ønskes et formidlingsprogram med informationer om områdets værdier, men også for at sikre at regler for adgang til arealerne overholdes.

Ud over de nævnte prioriterede projektforslag kom der supplerende konkrete projektforslag om at etablere ERFA-grupper for jordbrugere med interesse i græsningsdrift, klimaskov, naturcenter, placering af udkigspunkter, shelters og lignende.

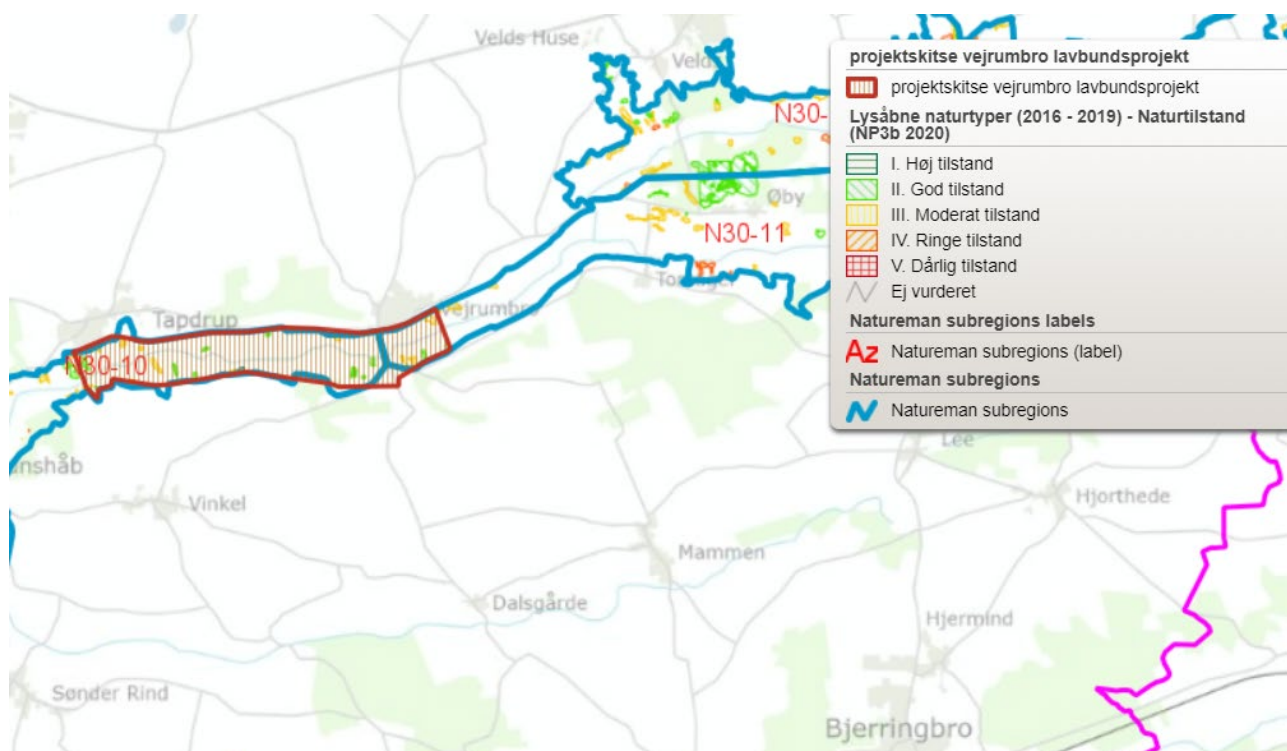
Viborg kommunes biologer har kigget nærmere på et par oplagte lokaliteter med habitatnatur og deres naturtilstand. Det vurderes at der primært findes habitatnatur i den midterste del af subregionen, men der er også et par interessante områder mod vest. Mod øst er der udført et lavbundsprojekt (se under komplementære projekter billede 6), som indeholder tiltag, der ekstensiverer brugen af arealerne samt tilgodeser hydrologien i området. Derfor er fokus placeret i områderne med størst forekomst af habitatarterne og udenfor lavbundsprojektet. Der er udpeget 5 spots i området, hvor der er potentiale til at øge naturtilstanden (se billede 4).

Billede 4 Oversigt over subregionen (blå streg). Habitatnaturtyperne (farvede skraveringer) varierer i deres økologiske naturtilstand og er koncentreret i midten samt mod vest i subregionen. Jo tættere grøn jo bedre naturtilstand. De 5 spots, der fokuseres på, er markeret med en rød ring.

3. Yderligere forundersøgelser

I området øst for Øby er der for nyligt udført vurderinger af botanikken og hydrologien og der har været dialog med lodsejerne i forbindelse med et lavbundsprojekt. Derfor vil potentialet for dette område holdes på et overordnet plan. I forbindelse med landskabsstrategierne har der været dialog med en stor del af lodsejerne i den midterste del af subregionen, så det er oplagt at køre videre med de projektforslag lodsejerne er motiverede for. Dermed kan de 5 spots der er udpeget til nærmere undersøgelse udvides med flere spots i takt med at mulighedskataloget udvikles løbende. Der kan udføres yderligere hydrologiske undersøgelser, konkret for de udpegede rigkær og kildevæld.

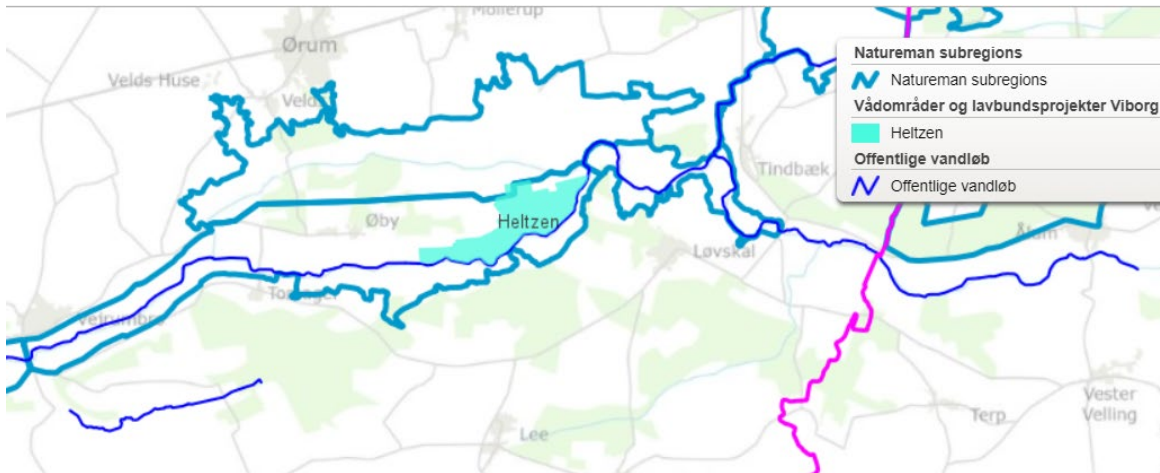
Billede 5 Vejrumbro lavbundsprojekt er skraveret med rød. Det potentielle lavbundsprojekt strækker sig fra Tapdrup i subregion 30-10 til Vejrumbro i subregion 30-11. Forundersøgelsen for lavbundsprojekt Vejrumbro kører ultimo 2021 og primo 2022.

I den vestlige del af subregionen er Viborg kommune i gang med en forundersøgelse i forbindelse med et potentielt lavbundsprojekt ved Vejrumbro (se billede 5). Forundersøgelsens tekniske del med både botaniske og hydrologiske vurderinger er i gang i 2021 og slutter primo 2022. Den ejendomsmæssige forundersøgelse starter ultimo 2021 og slutter primo 2022. I forbindelse med den ejendomsmæssige forundersøgelse har kommunen taget relevante spørgsmål med i forbindelse med interessen for at etablere afgræsning eller opstarte samarbejder med dyreholdere med henblik på at få relevant viden ind til at kunne sætte landbrugsrådgivere på sagen. Der forventes at blive ansøgt om hegnopsætning, rydning og generel klargøring samt rådgivning i forbindelse med afgræsning. Der kan være en mulighed for at søge om sammenbinding af arealerne, hvis den tidligere ordning kommer igen, så der kan skabes store afgræsningsarealer. Der vil også sættes ind i forhold til at få etableret et ko-klapper-laug eller ERFA-grupper med naturpleje i fokus, hvis der er ønske om dette fra lodsejerne. Konsulent inddrages til denne opgave.

4. Komplementære projekter

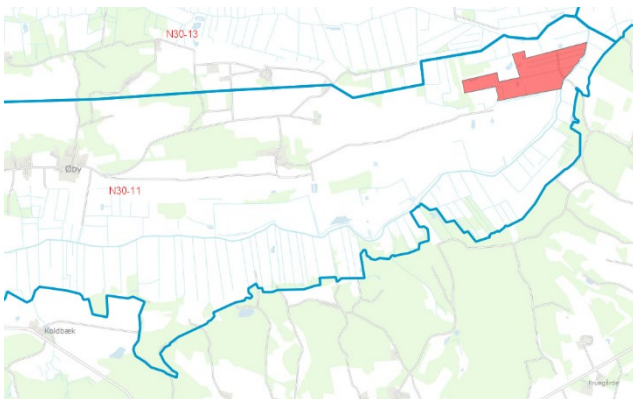
Lavbundsprojektet Heltzen Pumpelag og Enge blev etableret i 2018, udgør ca. 140 ha og er beliggende øst for Øby (se billede 6). Formålet med lavbundsprojektet er at reducere udledningen af drivhusgasser samt kvælstof til Nørreå og Randers Fjord. Lavbundsprojektet omhandlede primært sløjfning af grøfter og dræn samt ophør af pumpelag. Der er igennem projektet opstået 3 permanente lavvandede søer og området er generelt blevet vådere end tidligere, hvilket har tiltrukket mange fugle til området. Tranen er set på træk flere gange.

I forbindelse med lavbundsprojektet er anvendelsen gået fra arealer i omdrift og en smule vedvarende græs og natur til ekstensivt landbrug med afgræsning, høslæt og uden gødskning, sprøjtning eller tilskudsfodring.

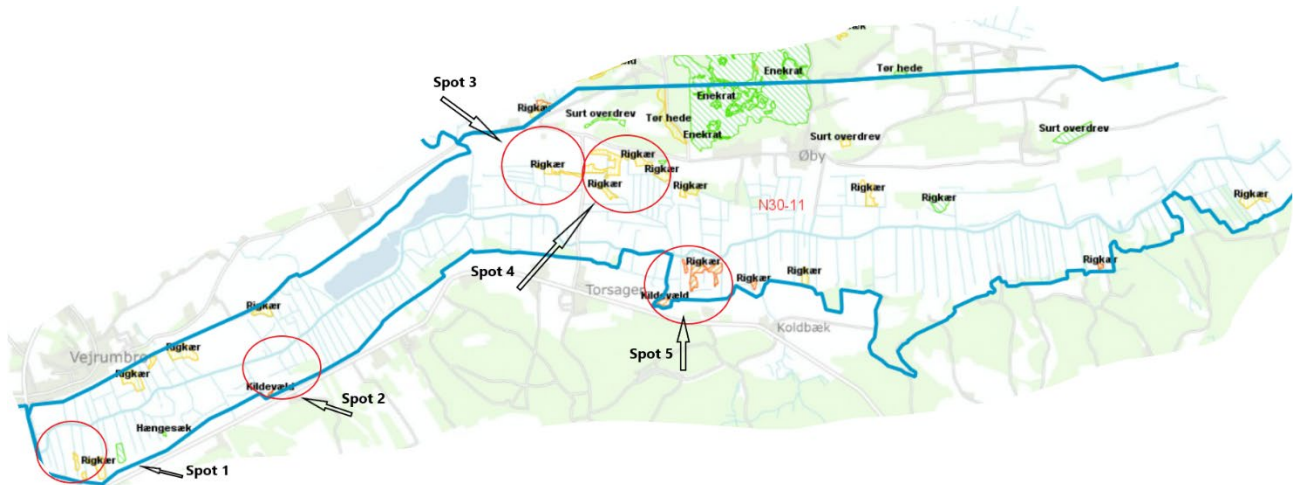
Billede 6 Subregionen med lavbundsprojektet Heltzen.

I forbindelse med lavbundsprojektet blev der under jordfordelingen solgt en matrikel (se billede 7) til et selskab, der ikke er et landbrug, hvorfor Viborg kommune skulle udarbejde en plejeplan for matriklen. Plejeplanen sikrer offentlig adgang samt en hensigtsmæssig pleje af naturarealer og levesteder på matriklen, der udgør ca. 16,5 ha. Plejen består af 2 årlige slån timer i hhv. ultimo april samt ultimo august, og der er givet mulighed for at etablere en trampesti og rydning af træer omkring vandhuller. Plejeplanen beskriver at der på sigt ønskes ekstensiv græsning i området. Ejerne af arealet har jagt som deres hovedinteresse og er pt. ikke interesseret. Der er i 2021 udført biomassehøst på et mindre areal indenfor plejeplanen. Der er målt N og P i det afhøstede materiale som viser meget høje næringsværdier. Pleje med høslæt, hvor materialet fjernes, vil have en positiv effekt på naturpotentialet. Der arbejdes via landskabsstrategien på at få et stiforløb gennem området mod nord til det kommende Kvorning klimalavbundsprojekt.

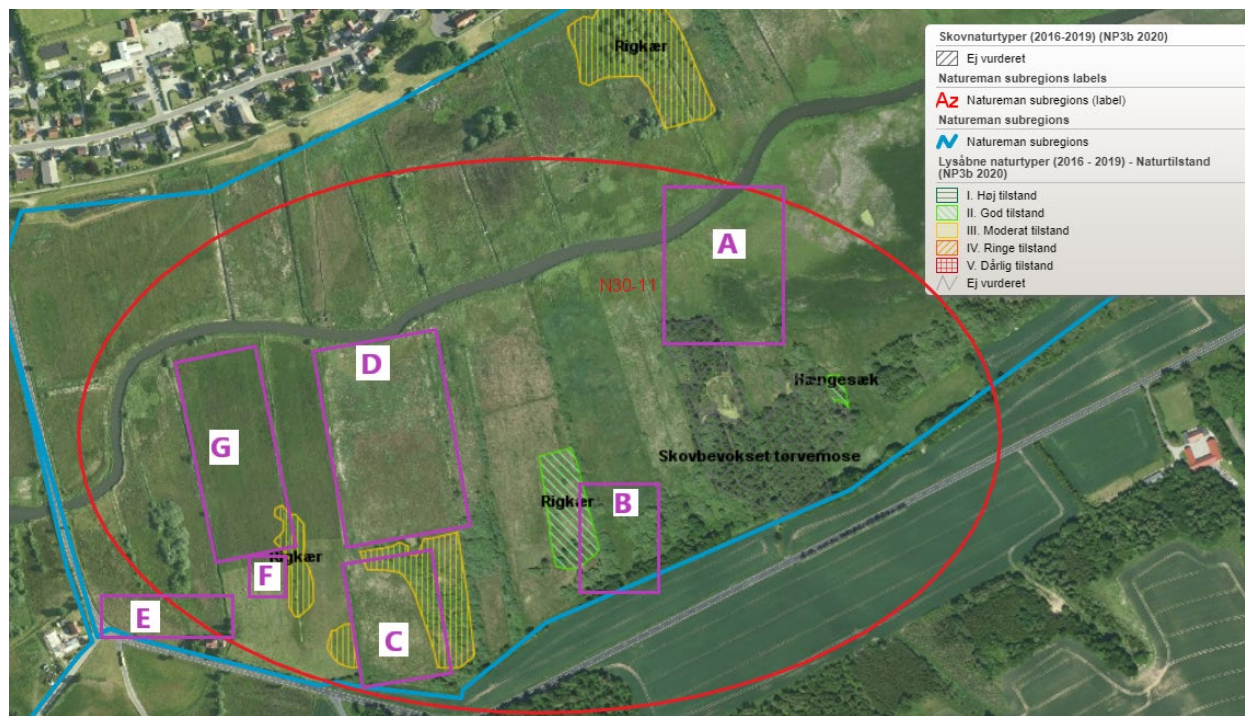

Billede 7 Subregionens østlige del med rød markering af matrikel hvor Viborg kommune sammen med ejerne har fået udarbejdet en plejeplan.

5. Muligheder i området

Spot 1:

Tilstand:

Spot 1 er opdelt i er opdelt i 7 delområder (A-E).

Delområde A er valgt pga. sin placering mellem åen og et større sammenhængende areal med kortlagt habitatnatur (skovbevokset tørvemose) der ligger omkring og nord for hængesækken på kortet. Delområdet har relativt homogen vegetation, som særligt ud mod åen udvikler sig til tæt dække af lyse-siv, mosebunke og høj sødgræs. Der er ikke tegn på drift.

Delområde B er en lille lysning, der er udvalgt pga. sin placering som en lille lysåben "ø" i et tilgroet moseområde, og som mod nordvest kun er adskilt fra et kortlagt rigkær af en grøft. Delområdet består af et rigkærsområde med potentiale til at brede sig. Arealets knoldede struktur tyder på, at der ikke tages høslæt, og der er ikke tegn på afgræsning de seneste år.

Delområde C er valgt pga. sin placering umiddelbart mellem to kortlagte rigkær. Arealet er stort set en monokultur af mosebunke.

Delområde D ligger i forlængelse af delområde C i retning af Nørreåen, og adskiller sig stort set kun fra C ved et væsentligt større islæt af lyse siv. Lyse-sivene står tæt og i store tuer mellem mosebunke på område D.

Hverken C eller D bærer præg af drift, men begge arealer er uden træopvækst. Der er tegn på at arealerne brakpuds.

Delområde E med en tør og fast bund har struktur som overdrev. Luftfotos viser umiddelbart ikke tegn på omlægning de sidste 25 år. Både i felten og på historiske luftfotos ses det, at arealet er drevet med afgræsning og høslæt sammen med de lavere liggende arealer mod nord.

Delområde F har karakter af rigkær med bla. glanskapslet siv, almindelig mjørdurt, næb- top- og toradet star på meget fugtig bund, men vegetationen er høj og domineres af græsser.

Delområde G er domineret af mosebunke, lysesiv og sødgræs. Vegetationen er høj. På luftfotos ses høslæt nogle år. Arealet virker til at blive afgræsset, da der var fund af kokasser og arealet var indhegnet.

Mulige tiltag:

Delområde A vil kræve en større indsats for at udvikle sig til god naturtilstand. Det vil kræve at der sættes massivt ind mod lyse siv med højt dyretryk og kraftig slåning. Arealet ligger desuden tæt på åen, så der ofte vil være meget vådt og svært for dyrene at færdes på. Et forslag vil være at området kunne fungere som sammenbinding af andre arealer.

Delområde B har potentiale til en øget naturtilstand, men er truet af tilgroning fra de tilgrænsende arealer. Her vil det være essentielt at sætte ind med afgræsning og/eller plukhugst.

For delområderne C & D gælder som for delområde A, at det vil kræve en større indsats for at udvikle god naturtilstand medmindre der sættes massivt ind mod lyse siv med højt dyretryk og kraftig slåning. Samtidigt ligger D med sin å-nære placering meget udsat for oversvømmelse fra Nørreå i længere perioder, hvilket vil vanskeliggøre græsning

Delområde E er naturligt tørt, da der er relativt højt liggende og afgræsses allerede. Derfor vil en evt. indsats her blot skulle fokusere på at opretholde græsningen, og området kan være af værdi som et tørt græsningsareal i et større sammenhængende område domineret af fugtige partier, som oversvømmes i længere perioder.

Delområde F har potentiale som et sted, hvor det tilgrænsende rigkær kan udvides med en kombination af forbedret hydrologi og evt. ændret dyretryk/race, så kreaturerne i højere grad bevæger sig ud i de fugtige områder.

Delområde G vil naturligt skulle inddrages i en evt. indsats for forbedring af tilstanden i delområde F, da der er direkte sammenhæng mellem arealerne og der er fine partier på arealer, hvorfra der kan ske artsspredning.

Med opstart af græsning (evt. efter plukhugst) i det helt og delvist tilgroede område vest for delområde C vil der sandsynligvis kunne genskabes områder med vældpræg og høj biodiversitet. Dette bør undersøges nærmere.

Lodsejerindstilling:

Der er ikke taget kontakt til lodsejere i de besigtigede områder endnu. Der vil tages kontakt til lodsejerne i forbindelse med forundersøgelsen til et lavbundsprojekt ved Vejrumbro.

Næste skridt:

Lodsejernes holdning til at få afgræsset området skal undersøges. Dette gøres blandt andet ved interviews af lodsejerne i området via et lavbundsprojekt ved Vejrumbro. Interviewperioden for hele lavbundsprojektet forventes at ligge ultimo 2021 til primo 2022. De lodsejere, som ikke har arealer indenfor lavbundsprojektet vil også blive kontaktet med henblik på at få etableret afgræsning på deres arealer.

Hydrologien undersøges nærmere i forbindelse med lavbundsprojektets forundersøgelse.

NATUREMAN aktioner: A1 (Forundersøgelser), A2 (Udarbejdelse af ansøgning), C1.2 (Etablering af afgræsning), D1 (Monitering) og E5 (Naturpleje som driftsgren)

Omkostninger:

Konsulentbistand til ansøgning om hegn og sammenbindingsordningen.

Konsulenttimer til rådgivning om naturpleje samt opstart af ERFA.

Medarbejdertimer til koordinering og drøftelser med lodsejer.

Medarbejdertimer til botanisk effektmonitering.

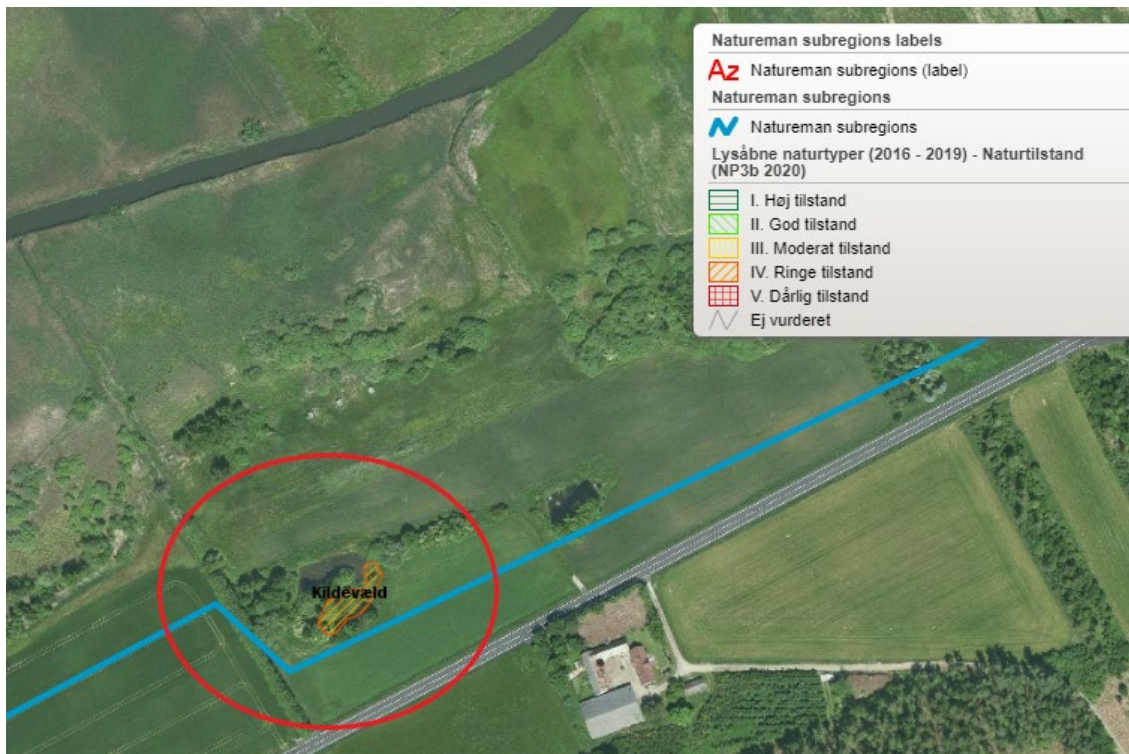
Tidsplan:

Ansøgning om nyt hegn og sammenbinding af arealer: 2022-2023.

Videre drøftelser mht. udvidelse af afgræsning: primo 2022.

Effektmonitering: Medio 2022 – medio 2024.

Spot 2:

Tilstand:

Spot 2 er en lille sø med kortlagte kildevæld på begge sider. Søen fremstår opdæmmet og kunstig. Hovedparten af det kortlagte kildevæld er tørt og fast, men centralt ligger et vådt område. Få steder er der sumpet bund mellem træernes rødder.

Mod nordvest har søen forbindelse til grøftesystemet ud til Nørre Å, og der ledes (naturligt eller via dræn) sandsynligvis også vand væk fra lavningen denne vej.

Der er opsat lave skydeskjul og et skydetårn nord for søen, som med placering af fodertønde bærer præg af at være flittigt anvendt til jagt.

Mulige tiltag:

Lokaliteten er meget tydeligt påvirket af kunstigt skabt hydrologi. Det vurderes umiddelbart, at det vil tage mange år at genskabe den naturlige hydrologi, men måske kunne en positiv udvikling i den sydlige kortlægning understøttes efter nærmere undersøgelser.

Lodsejerindstilling:

Der er ikke taget kontakt til lodsejere i området endnu.

Næste skridt:

Der skal en nærmere hydrologisk undersøgelse til. Lodsejerne i området skal drages ind i en dialog om forbedring af hydrologien for kildevældet.

NATUREMAN-tiltag: A1 (Forundersøgelser) og C3 (Hydrologi indsats)

Omkostninger:

Medarbejdertimer til lodsejerdialog og myndighedsansøgninger.

Konsulentbistand til nærmere hydrologisk forundersøgelse og detailprojektering.
Anlægsudgifter til forbedret hydrologi.

Tidsplan:

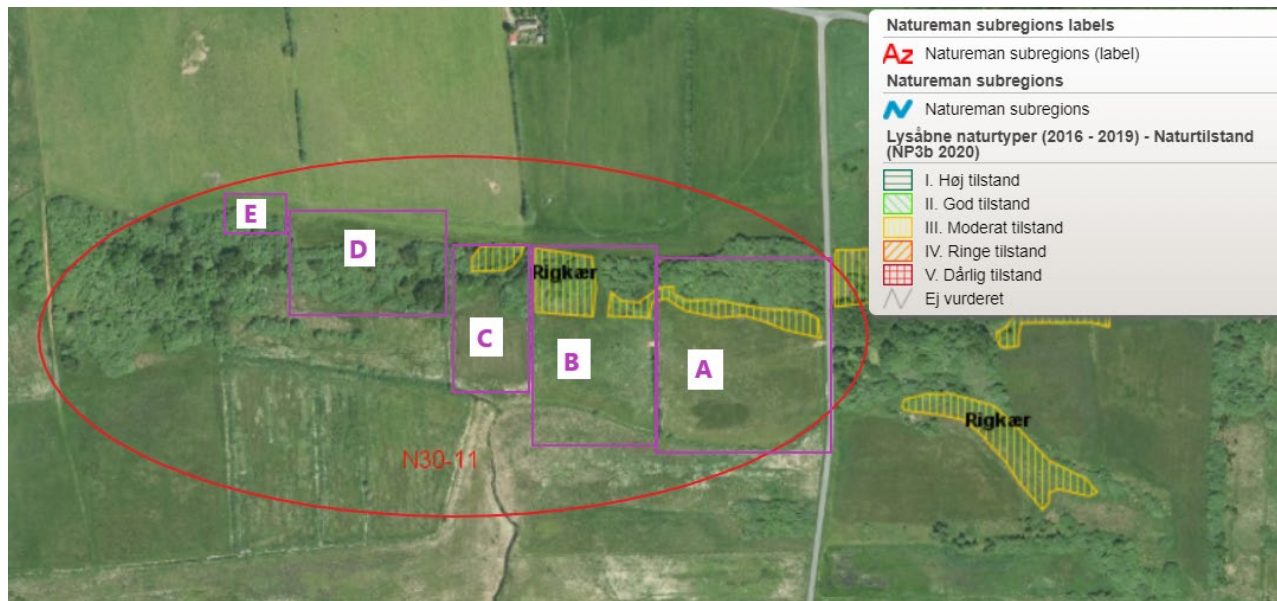
Lodsejerdialog: 2022-2023.

Eventuelle myndighedsansøgninger: primo-medio 2022.

Eventuel forundersøgelse og detailprojektering: medio 2022.

Eventuelle anlægsarbejder: Medio-ultimo 2022.

Spot 3:

Tilstand:

Lokaliteten er valgt ud fra registreringen af eksisterende rigkær med henblik på at identificere potentialet for udvidelse af arealet og forbedring af kvaliteten af eksisterende rigkær. Spot 3 er opdelt i 5 delområder (A til E).

Delområde A længst mod øst, hvor kortlægningen af rigkær lapper over med § 3 moseregistreringen, blev der ved en overfladisk gennemgang fra øst mod vest på sydsiden af hegnet langs en gammel grøft først fundet relativt artsfattig vegetation med lyse siv, mosebunke, eng-rapgræs, stor nælde, almindelig mjøddurt og sumpkællingetand på fast bund. Efter ca. 50 m. bliver jorden mere sumpet og der vokser bl.a. topstar, næbstar, dyndpadderok, kærsnerre, almindelig hønsetarm, fløjlsgæs, spids spydmos, trævlekrone, øret pil, hyldebladet baldrian, dunet dueurt, kærdueurt, mose-krybstjerne og glanskapslet siv. Der gik tre kreaturer, men vegetationen var ikke bidt ned, så der er brug for mere intensiv græsning, hvis der skal skabes bedre naturkvalitet.

I delområde B er der kraftigt tilgroet med 100% kronedække. Træerne (pil, rød-el og poppel) har varierende alder, nogle er døde og bundvegetationen er ikke skygget væk. Der blev fundet topstar, hyldebladet baldrian, febernellerod, lundpadderok, sumpkællingetand, men området blev ikke besøgt nærmere, da det er meget uigennemtrængeligt.

Delområde C har er i den vestligste del af det kortlagte areal domineret af topstar. Øst herfor forbinder en lille markvej de tørre skrånende arealer mod nord med et engareal, der ikke afgræsses. Arealet er slået tidligere på denne sæson, og materialet ligger tilbage. Grøften mod sydøst er kraftigt okkerbelastet og der er vandbevægelse, men den er tilgroet.

Det skal ved næste gennemgang overvejes om område D skal ind i den vejledende registrering af §3 arealer

Ved delområde E kunne det tyde på at betydelige mængder vand løber i eller fra en samlebrønd, men brønden var ikke umiddelbart synlig. Nord for de besigtigede arealer stiger terrænet op mod Østervangsvej. Arealet er afgræsset og fremstår som græsmark.

Mulige tiltag:

Udvikling af bedre naturtilstand eller udvidelse af det allerede kortlagte rigkær ved delområde A vil forudsætte, at der ændres på de hydrologiske forhold længst mod øst, hvor terrænet også ligger relativt højt. Den nord-sydgående grøft langs vejen har tydelig effekt.

Ved etablering af adgang for græssende dyr til det tilgroede område nord for delområde A, vil der kunne skabes bedre dynamik og artsspredning til resten af delområde A.

Delområde B har behov for nærmere besigtigelse for en afklaring af mulighed for konkrete tiltag.

At dømme ud fra vandstanden ved den lille kørevej i delområde C, er der risiko for at Lodsejer ud fra et dyrkningsmæssigt hensyn vil få træerne i grøfterne trukket op og grøfterne genetableret. Dette vil være i strid med NBL § 3, og vil sandsynligvis føre til øget afvanding fra særligt rigkæret vest for kørevejen. Der er ikke behov for at ændre betydeligt på hydrologien, men derimod stor positiv værdi i at hindre, at Lodsejer af egen drift gør det.

Der er generelt et godt naturforbedringspotentiale i området med samhegning eventuelt i kombination med en rydning. Der er en lodsejer i området, der ejer en betydelig del af arealerne.

Et projekt i området kan med fordel starte med en kortlægning af de botaniske værdier i det relativt store kronedækkede areal af en specialist, med viden om mosser og laver.

Lodsejerindstilling: Ukendt. Når det igen bliver muligt, vil alle lodsejerne i området blive indkaldt til møde om mulighederne for øget og/eller fælles afgræsning. Konsulent kan benyttes her

Næste skridt:

Inden der evt. skabes adgang for græssende dyr fra delområde A til det tilgroede område nord for delområde A med artsspredning for øje, skal det overvejes, om det vil være en fordel for begge arealer. Artssammensætningen og naturværdien i det tilgroede område skal kortlægges nærmere, inden der eventuelt etableres en kvægovergang.

Hvis der kan startes afgræsning og skabes sammenhæng mellem rigkæret vest for delområde C og jordstykket for enden af kørevejen vil naturværdien sandsynligvis kunne hæves med det rigtige græsningstryk.

NATUREMAN-tiltag:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Udarbejdelse af ansøgning), C1.2 (Etablering af afgræsning), C3 (Hydrologi indsats) og E5 (Naturpleje som driftsgren)

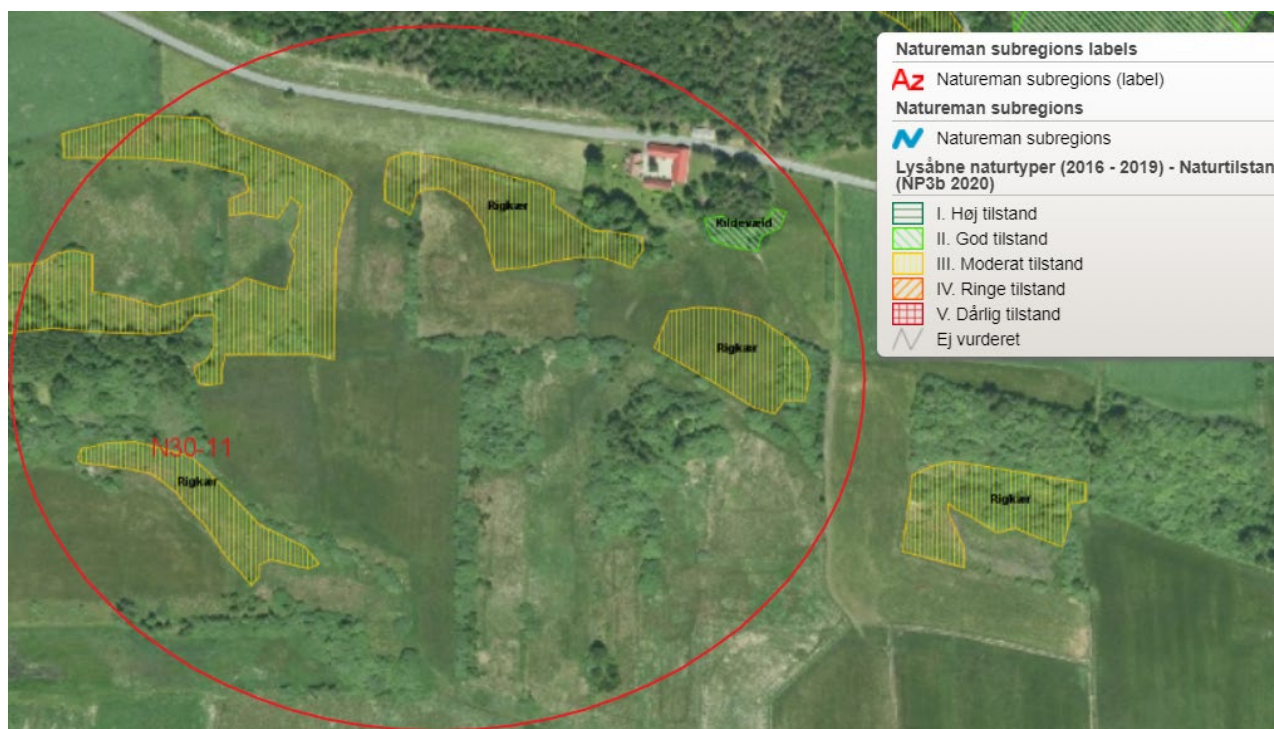
Omkostninger:

Medarbejdertimer til lodsejerdialog og myndighedsansøgninger.
Konsulentbistand til vejledning til bedste naturpleje.
Konsulentbistand til ansøgninger.
Konsulentbistand til nærmere hydrologisk forundersøgelse og detailprojektering.
Anlægsudgifter til forbedret hydrologi.

Tidsplan:

Lodsejerdialog: 2022.
Ansøgninger: 2022-2023.
Eventuelle myndighedsansøgninger: primo-medio 2022.
Eventuel forundersøgelse og detailprojektering: medio 2022.
Eventuelle anlægsarbejder: Medio-ultimo 2022.

Spot 4:

Tilstand:

Et større skrånende areal med en mosaik af eng og mose og flere kortlagte rigkær. I kortlægningen beskrives flere af rigkærene som tørre. Men der er i amtets tid registeret gøgeurter i området, som tyder på at der har været passende hydrologiske forhold tidligere. De er ikke genfundet ved besigtigelserne.

Billede 3 Afgræsningsområde med dybe grøfter.

Der var græsning på en stor del af lokaliteten, 8-10 køer af en ikke-ekstensiv race stod for græsningen på arealet (se billede 7)

Der er i samme område en del dybt nedskårne grøfter, men der er alligevel gode hydrologiske forhold flere steder.

Mulige tiltag:

Lodsejerdialog om potentialet for yderligere udvidelse af afgræsningen og generel historik om brugen af arealet. En botanisk samt en hydrologisk forundersøgelse for området, da naturtilstanden er registreret som dårlig.

Lodsejerindstilling: Ukendt. Idet der allerede er afgræsning på arealerne, tyder det på at lodsejere i området er positivt indstillet overfor ekstensivering. Der skal skabes yderligere dialog om området og der kan åbnes op for potentielle samarbejder lokalt i områderne omkring.

Næste skridt: Hydrologisk undersøgelse af betydningen af vejen/diget. Dialog med lodsejer om ændring af dyretryk/race, eventuelt med hjælp fra landbrugskonsulent. Der kan overvejes samgræsning med område 1-3.

NATUREMAN-tiltag:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Udarbejdelse af ansøgning), C1.2 (Etablering af afgræsning), C3 (Hydrologi indsats), D1 (Monitering) og E5 (Naturpleje som driftsgren)

Omkostninger:

Konsulent timer til lodsejerdialog og myndighedsansøgninger.

Rådgivertimer til viden om naturpleje og ansøgninger i forbindelse med klargøring til afgræsning

Evt. konsulentbistand til nærmere hydrologisk forundersøgelse og detailprojektering.

Evt. anlægsudgifter til forbedret hydrologi.

Konsulenttimer til effektmonitering.

Tidsplan:

Lodsejerdialog: primo 2022.

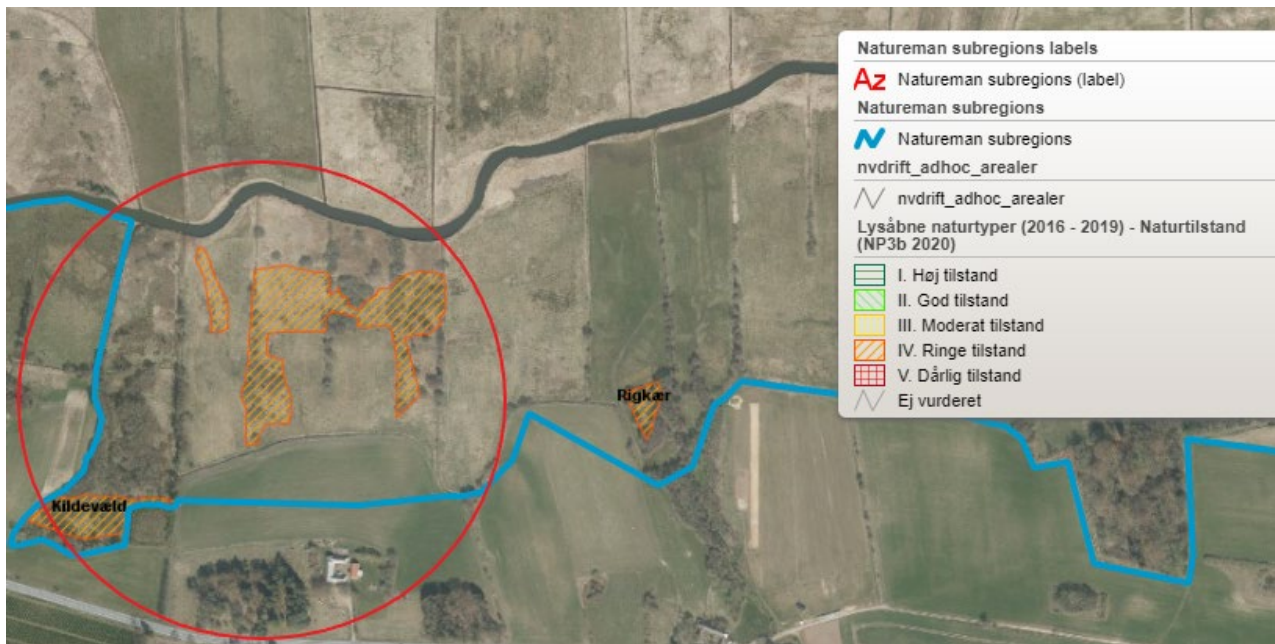
Effektmonitering: 2022-2024.

Eventuelle myndighedsansøgninger: primo-medio 2022.

Eventuel forundersøgelse og detailprojektering: medio 2022.

Eventuelle anlægsarbejder: Medio-ultimo 2022.

Spot 5:

Tilstand:

Centralt i det undersøgte område er et større areal kortlagt som rigkær i ringe tilstand, hvilket også gælder det besigtigede kortlagte kildevæld. Samtidigt er der overhængende risiko for at betydelige eksisterende kvaliteter forsvinder pga. fuldstændig tilgroning indenfor få år, hvis der ikke startes en indsats. Vandet fra kildevældets "udspring" strømmer i nordlig retning, og samles efterhånden til et veldefineret vandløb inden det gennem en udrettet grøft løber ud i Nørreå. Nedenfor kildevældet længere mod nord er området under tilgroning af især tagrør.

Der er to grøfter i området, hvoraf den ene er velfungerende og leder en del vand fra et ellers vældpræget område.

Mulige tiltag:

Der er stort potentiale for at forbedre tilstanden og udvide arealet med rigkær og kildevæld i hele området. Hydrologien kan forbedres ved sløjfning eller lukning af grøfter. Derudover skal det undersøges, om der løber drænvand til både det kortlagte kildevæld og starten af den centrale drængrøft, hvor der er vældpræg. Hvis der løber drænvand til disse steder, kan det overvejes at rørlægge drænene direkte til åen i lukket ledning.

Området trænger til afgræsning, og med etablering af en spang over den østligste grøft kan der muligvis etableres samgræsning, da der er dyr på den østlige side af denne. Ved etablering af afgræsning, kan det overvejes, om der kan skabes dynamik ved høste tagrør på nogle af de yderste arealer langs Nørreå. Eventuelt i baner, der kan give adgang for kreaturer.

Lodsejerindstilling: Der er få lodsejere i spot-området, hvoraf størstedelen hører til et skovbrug. Lodsejerne i området vil blive kontaktet om mulighederne for øget og/eller fælles afgræsning.

Næste skridt:

Der skal kigges nærmere på hydrologien i området og hvordan de hydrologiske forhold kan forbedres. Der skal opstartes en dialog med lodsejerne omkring afgræsning i området og mulighederne for samgræsning. Der skal generelt gerne etableres afgræsning på arealerne. I samme omgang skal der gøres opmærksom på muligheden for rådgivning indenfor naturpleje og opstart af ERFA-grupper. Ved forbedring af hydrologien og opstart af afgræsning overvåges naturtypernes tilstand for at følge en positiv udvikling og forbedring af betingelserne for både rigkær og kildevæld.

NATUREMAN-tiltag:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Udarbejdelse af ansøgning), C1.2 (Etablering af afgræsning), C3 (Hydrologi indsats), og E5 (Naturpleje som driftsgren)

Omkostninger:

Konsulenttimer til lodsejerdialog og eventuelle myndighedsansøgninger.

Konsulenttimer til undersøgelse af potentialet for mulige tilskud.

Konsulentbistand til ansøgninger

Evt. konsulentbistand til nærmere hydrologisk forundersøgelse og detailprojektering.

Evt. anlægsudgifter til forbedret hydrologi.

Tidsplan:

Lodsejerdialog: Primo 2022.

Eventuelle myndighedsansøgninger: primo-medio 2022.

Rådgivning i forbindelse med naturpleje: primo-medio 2022.

6. Tidsplan

Tidsplanen er integreret under punkt 5.